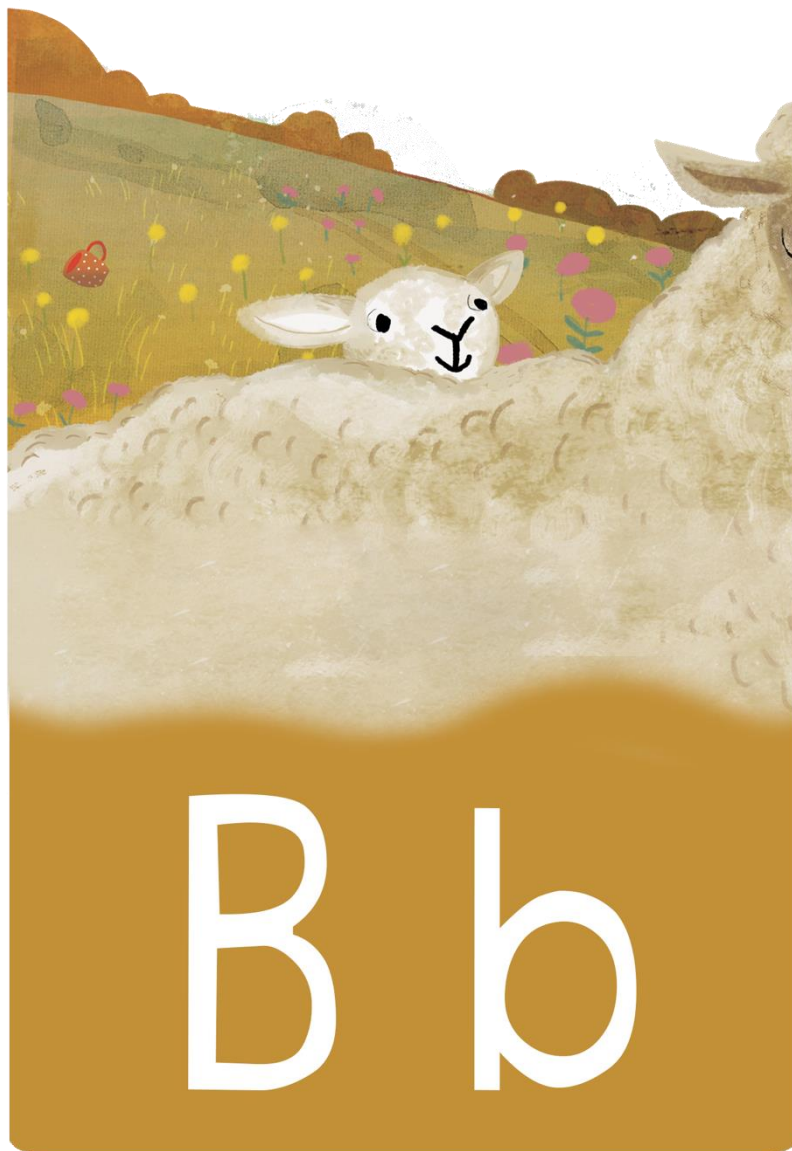

B-kuckó

B-HANGOLÓ

Mondogassuk előbb lassan, jól artikulálva, majd gyorsulva:

- bababábá-bebebébé-bababábá-bebebébé...
- babba-bebbe-bubbu-babba-bebbe-bubbu...
- babra-bebre-bubru-babra-bebre-bubru...
- bababá-bebebé-bobobú-bababá-bebebé-bobobú...

Ejtsük tisztán a következő ikerszavakat, szópárokat, majd mondjuk az egész szósort gyorsabban, nyelvgyötrőként:

- bim-bam
- bing-bang
- biked-bököd
- dibben-dobban

Ejtsük tisztán a következő szósort, majd mondjunk egy-egy szósort gyorsabban, nyelvgyötrőként ismételve:

- boka, baka, bika, béka
- bogra, bögre, ugrabugra

Barna bögre

Egyik legismertebb nyelvgyötrőnk így szól:

Sárga bögre, görbe bögre.

Mondogassuk egyre gyorsabban, majd hangoljuk át B-változattá, és mondogassuk így is:

Barna bögre, balga bögre.

Boci-bari-békahangoló

Nézzük meg nyitó oldalpár (14–15. oldal) képét! Milyen állatokat látunk? Melyik állatnév kezdődik b hanggal? (boci, birka, bárány, bari, béka)

Milyen hangot ad a boci? Hangoztassuk hosszan: búúúúú...

Milyen hangot ad a bari? Hangoztassuk hosszan: beeeee...

Milyen hangot ad a béka? Hangoztassuk frissen: brekeke, brekeke...

Kis csoportokban (4-4 fő) forduljanak össze a gyerekek, és beszélgessenek boci-, bari- vagy békanyelven! Hogy melyik nyelvet választják, a csoportok együtt döntsék el! Azt is, hogy miről beszélgetnek.

Álljunk fel, szóródjanak szét a gyerekek a teremben! Mindenki marad annak az állatnak a szerepében, amiben az előbb volt. (Ha valamelyik állat kimaradt, keressünk a szerepére önként vállalkozókat!)

Felelgető játék következik: a tanító lesz az apa- vagy anyaállat, az ő hangjára válaszolnak a kicsinyek. Próbáljuk ki:

Bika/tehén: Búúúúú... – bocik: Búúúúú...

Kos/birka: Beeee... – barik: Beeee...

Békaapa/anya: Brekeke... – kisbékák: Brekeke...

Ha sikerült a próba, folytassuk a felelgetést véletlenszerű sorrendben és ritmusban! Vajon figyelnek-e eléggé a kis állatok? Tudnak-e mindig rögtön válaszolni?

Ha a felelgető játék is sikeres, folytassuk egy-egy mondókával! A kis állatok a mondóka ismétlésével válaszolnak:

Bú, bú, bú,

boci szomorú.

Be-e-e, be-e-e,

bárány, bari, gyere be!

Béka, béka brekeke,

reggelente brekeg-e?

Boci-bari-békaszámláló

Az előző játék folytatásaként gyűljenek össze külön-külön a bocik, a barik és a békák! Alkossanak egy-egy kört, és játsszanak kiszámolót a következőképpen, mindegyik a maga mondókájával:

Választanak egy kiszámolót, aki a kör közepére áll. Mondogatja a mondókáját, miközben negyed értékenként (tá-tá ritmusban) int valaki felé. Aki az utolsó szótag után következik, az mondja jó hangosan a hangutánzót. Majd helyet cserél a kiszámolóval, aki beáll a helyére. Az új kiszámoló ugyanazzal a mondókával, hasonlóan folytatja. Tegyenek jó pár kört, hátha mindenki középre kerül kiszámolónak.

Bóg a város bikája, □□ □ | ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
nincsen neki szénája. □□ □ | ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
Bú!

Megy a birka iskolába, □□ □□ ti-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti
erre vágott kiskorába. □□ □□ ti-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti
Beee!

Béka, béka, brekeke, □□ □ | ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
reggelente brekeg-e? □□ □ | ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
Breck!

Foglaljanak helyet a gyerekek, és nézzék meg újra a nyitó oldalpár (14–15. oldal) képét!

Böngésszenek:

Melyik állatból van a legtöbb? (bari, birka) Mit gondoltok, mennyi lehet? (becslés) Számoljátok össze, mennyi van pontosan! Vigyázat, van, amelyik alig látszik. (21)

És a többi állat? Belőlük mennyi fért a képre? (boci: 3, béka: 3)

Melyik oldalon van több birka: a bal vagy a jobb oldalon? (bal: 11, jobb: 9)

Melyik a legtarkább boci, melyiknek van több fekete folt a testén? (jobb szélső: 8)

Van néhány furcsaság is a képen. Kinek mi a furcsa vagy érdekes? – Hallgassuk meg a gyerekek válaszait! Bármilyen elfogadható, ha meg tudják indokolni. A kérdés jó alkalom a kép-olvasásra, gondolatébresztő beszélgetésre.

A következő megfigyelésekre várunk, illetve ezekre hívjuk fel a figyelmet:

- Mit visznek a barik a hátukon? (iskolatáskát, könyvet?) Miért mennek iskolába? (olvasni?)
- Mi van a béka nyakán? (sál?) Miért? (fázik? megfázott?)
- Mért vannak csillagok a képen? Hogy kerülnek a mezőre? (esteledik?)
- A bociknak miért nincs szarva? (mert anyukák, nem bocik: tehenek?)

Birkaiskola

Keressék meg a gyerekek, melyik versben megy a birka iskolába! Ha megtalálták Fecske Csaba *Iskolás birka* című versét, olvassuk el, és nyomozzunk tovább: Miért megy a birka iskolába? Mert fontos a betűvetés. – De mi az a betűvetés? Mit gondoltok? Milyen szavak bújtak a szóba? (betű + vetés = írás)

Miért kell a birkának megtanulni írni? – Hogy ne maradjon birka, aki csak bégetni tud. A tanulatlan, buta emberre szokták mondani, hogy „birka”.

Milyen a buta birka? Megtudjuk Fecske Csaba *Ábécé* című verséből. Ki tudja elolvasni? – A vállalkozók közül olvassa fel valaki!

Mi a vicces a versben? Megtanulhat-e a birka olvasni? (Csak a mesében, versben.)

Bocinyomozó

Eszközigeny: Számítógép, digitális tábla

A boci azt mondja: bú, ezért azt gondoljuk, búsul. Pedig csak ilyen a hangja. De egy mesében, versben minden lehetséges. Olvassuk el Fecske Csaba *Boci-bú* című versét, és figyeljük meg, miért búsul a boci?

Mivel csúfolja őt a bika? Tudjátok-e, mi az a bika? (Hím, vagyis fiú-, illetve apaállat.)

Mije lehet még rövid a bocinak? Milyen szó illik még az utolsó sor végére? (szarva)

Az az igazság, hogy a költő is így gondolta, de sajnos sajtóhiba történt a könyvben. A vers helyesen így szól:

Ez a boci szomorú,
búsan lóg a farka,
a bika kicsúfolta,
hogy rövid a szarva.

De hát nincs is szarva! – mondhatják a gyerekek, ha a képre néznek. Valóban, vannak olyan szarvasmarhafajták, amelyek szarv nélküliek. Ilyen fajta a fekete-fehér tarka Holstein-fríz, ami a képen látható.

Megfigyelhetjük két szarvasmarhafajta – a magyar tarka és a Holstein-fríz – bika, tehén és borjú példányait a *Marhafélék* című tankockán. A fajtajegyek segítségével könnyen csoportosíthatjuk az állatokat.

Kattints ide!

Békahangok

Többször elmondtuk már a békakérdést: „Béka, béka brekeke, / reggelente brekeg-e?” – Kérdezzük meg a gyerekektől, szerintük mi lehet a válasz! Mire gondolnak a kép (a sálas béka) alapján?

Keressék meg a választ a gyerekek Bartos Erika *Brekegő* című versében! Némán olvassák el a verset, majd szóban válaszoljanak!

Figyeljék meg azt is, mi adja a békahangot? Milyen hangok/betűk ismétlődnek sokszor a versben?

Akármilyen furcsa, az e hang ismétlődik legtöbbször. Figyeljük meg, mondjuk el csak magánhangzókkal a verset (soronként, felelgetve):

é-a-é-a-e-e-e

e-e-e-e-e-e-e

a-e-e-i-e-e-e

o-a-e-i-e-e-e

Ehhez jön a sok b hang és r hang. Mondjuk el a sorok végén összezsengő rímsorozatot is, amit folyamatosan, nyelvgyötrőként ismétélhetünk:

brekeke / brekeg-e / brekegne / rekedne

Csillagnyomok

Békák mindenütt vannak. De hogy kerültek csillagok a képre? Keressük meg a választ a versekben! Ki az, aki leghamarabb megtalálja a csillag szót az oldalpáron (14–15. oldal)?
Olvassa fel a verset!

Mit jelez a versben a csillag? Honnan, hová ballag a bárány? Vajon miért aranyos?

Boci-bari-békamese

A nyitó (14–15.) oldal mondókái, kis versei történeteket, meséket rejtenek magukban, csak fel kell őket fedezni. Induljunk el most egy mesefelfedező útra! Közösen (az egész osztály) vagy kis csoportokban alkossunk mesét a gyerekekkel egy-egy verstéma körül. A szövegalkotás szóban, egy-két mondat hozzáfűzésével történik a vállalkozó gyerekek részéről. Mesealkotás előtt, kiindulásként olvassuk el a választott verset, és beszéljük meg, kik lesznek a szereplők, nagy vonalakban mi történik velük! Majd keressünk egy jó meseindító mondatot, és kezdjük el a mesét!

A csoportmunkát a szóbeli szövegalkotásban aktív, gyakorlott osztályoknak javasoljuk, főleg 2. osztályban. A mesealkotás ekkor párhuzamosan zajlik, a csoportok az alábbi témák közül húzhatnak vagy választhatnak.

Verseket és javasolt mesetémák:

- *Boci-bú* – A szomorú boci és a csúfolódó bika
- *Iskolás birka / Ábécé* – Birkák az iskolában
- *Brekegő* – Brekegésből is megárt a sok
- *Aludj, baba, aludjál* – Az aranyos bárány és a csillagok

BOKÁZÓ BABABÁL

Gondúzó vers

Bú, bú, bú – nem csak a boci lehet szomorú. Szomorkodhat a baba, a gyerek, anya és apa is. De miért lehetünk bánatosak? Mi lehet az a gond, ami miatt szomorkodunk? – Hallgassunk meg néhány választ a gyerekektől! Majd olvassuk fel László Noémi *Gondúzó* című versének

panaszait (1–2. versszak). Ki beszél itt? Kinek a gondjai ezek? (Felnőtté? Gyereké?) Melyik lehet a nagyobb baj? Melyik fájhat jobban? Miért?

Mi lehet erre a válasz? Olvassuk el a 3–4. versszakot is! Mit jelentenek ezek a sorok:

gondod akadjon a szögre! – vedd le a gondot, mint egy kabátot, és akaszd a szögre!
búsuljon a létra foka! – eszem ágában sincs búsulni.

Érzékeltesük a gondot és a gondúzést tempó- és ritmusváltással, mozgással is! Az 1–2. versszakot lassan, félsoronként (fél értékenként) jobbra-balra dőlve olvassuk:

Eltörtem bokámat.	□ □	ti-ti-tá ti-ti-tá
Kis bánat, nagy bánat.	□ □	ti-ti-tá ti-ti-tá
Elhagytam bögrémet.	□ □	ti-ti-tá ti-ti-tá
Keserves történet.	□ □	ti-ti-tá ti-ti-tá

A 3–4. versszakot frissebben, 2-2 szótagos ütemekre bontva olvassuk, ütemenként (negyed értékenként) jobbra-balra dőlve, ami a végére be is gyorsulhat egy kicsit:

Boka, bögre, boka, bögre,	□□ □□	ti-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti
gondod akadjon a szögre!	□□ □□	ti-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti
Bögre, boka, bögre, boka,	□□ □□	ti-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti
búsuljon a létra foka!	□□ □□	ti-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti

Gondúzó mozgás

Ezután álljunk fel, és hasonló tempó és ritmusváltással mondjuk a verset, a következő mozgásokkal:

Eltörtem | bokámat. – jobb lábra, bal lábra dőlünk, lassan dülöngélünk
Kis bánat, | nagy bánat.

Elhagytam | bögrémet. – jobbra-balra dőlünk, kézmozgással (üres kézzel) kísérjük
Keserves | történet.

Boka, | bögre, | boka, | bögre, – lehajolunk, megérintjük a bokát, felemelkedünk,
bögrét formálunk a kezünkkel, asztalra tesszük
gondod | akad|jon a | szögre! – felegyenesedünk, kabátunkat szögre akasztjuk

Bögre, | boka, | bögre, | boka, – a bögrét asztalra tesszük, lehajolunk, bokát érintünk
búsul|jon a | létra | foka! – kezünkkel-lábunkkal mintha létrára másznánk

Gondúzó tánc

Folytassuk a játékot vidáman, körtánccal, amihez alkalmas Csoóri Sándor *Lánycsúfoló* című mondókája. Előbb tanuljuk meg, mondogassuk ütemesen, negyed értékenként jobb, majd bal lábra állva:

De vidám a baba-bál:	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
egy-két baba be-beáll.	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá

Unalmas a baba-bál:	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
egy-két baba ki-kiáll.	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá

A körtánchoz álljunk körbe, kézfogással! A mondókát mondogatva induljunk el egyik irányba, negyed értékenként lépegetve jobb és bal lábbal! Az új versszakkal váltsunk irányt, és a másik

irányba lépegetünk hasonlóan, negyed értékenként! Oda-vissza többször megismételhetjük a mondókat, fokozva a tempót.

Bababál figurái – papírkivágás, textilkollázs

Eszközигény: Számítógép, kivetítő, papír, olló, színes textilek

A bababál figuráit készítsük el papírkivágással, amihez egy hosszanti irányban félbevágott A4-es lapra lesz szükség személyenként. A hosszú lapot félbehajtjuk, háromszor egymás után, és rárajzolunk egy fél emberalakot úgy, hogy minden hajtásvonalon legyen olyan rész, amit nem vágunk át. Majd kivágjuk az alakot, és szétnyitjuk a papírt. Ha jól sikerült, négy alak áll egymás mellett, kézen fogva. Segít ebben egy videófilm, amin egy gyerek mutatja be a műveleteket:

Kattints ide!

A babákat még fel kell öltöztetni, ilyen csupaszon nem mehetnek a bababálba. Színes textilanyagokból, szalagokból, gombokból válogatva öltöztessék fel a babákat a gyerekek: készítsenek textilkollázst a papír babaformákra! Hogy a babák lányok és/vagy fiúk lesznek, és milyen sorrendben, arányban, azt a gyerekek maguk döntsék el! Az alapforma alkalmas mindkét nem öltözetének ábrázolására. Lásd a mintaként ajánlott képet:

Kattints ide!

BÁRÁNYOK NYOMÁBAN

Képböngésző

Nézzük meg a 16–17. oldal képét! Mit látunk rajta?

Mi az, ami első ránézésre furcsa, nem illik a képre? Hogy kerül a rétre a bögre? – De hisz ez az elhagyott (elveszett) bögre a *Gondúzó* című versből. Akkor mégiscsak megvan, megtaláltuk!

Kik a főszereplők a képen? Ha ez egy birkacsalád, ki hiányzik a képről? (az apabirka)

Hogy kerülnek oda a kacsák? Figyeljük csak a mesét!

Báránybégetés

Eszközигény: Számítógép, digitális tábla

A tanító olvassa fel Miklya Luzsányi Mónika *Báránybégetés* című történetét! Majd beszélgessünk:

Mi történik tavasszal a ház körül, ahol sok háziállat él?

Hogyan „születnek” a kiskacsák, kislibák, kiscsibék? (tojásból bújnak ki)

Hogyan születnek a barik, a bocik? (anyjuk hasából bújnak ki)

Kikből áll a birkacsalád? Hogy nevezik a családtagokat? (kos, jerke, bárány/bari)

Figyeljük meg őket a *Birkacsalád, birkanyáj* című tankockán, hallgassuk meg a hangjukat!

Kattints ide!

Mihez hasonlít a birkák, bárányok hangja? (birka: ember, bárány: kisbaba)

Beszélgünk báránynyelven! Mondjunk különböző üzeneteket a bárányok hangját utánozva:

- Éheees vagyok!
- Féleeeek egyedül!
- Deee jó itt ugrálni!
- Keeergetőzzünk, barikák!
- Eltévedteeem! Mi lesz veleeem?!

Az elveszett bárány – báránybújócska

Melyik lehet az elveszett bárány bégetése? Ismeritek a történetét a Bibliából?

Ha ismerik a gyerekek a történetet, mesélgék el ők (néhány vállalkozó)! Ha nem ismerik, mesélje el a pedagógus a saját szavaival!

A bibliai történetben csak egy bárány veszett el, a többi békésen legelt. A pásztor nyugodtan ott hagyhatta őket, amíg az elveszettet kereste. Biztosan segített benne a riadt báránynak hangja is.

Most báránybújócskát fogunk játszani az udvaron, amikor minden bárány „elvész” egy kicsit. Kiválasztunk egy pásztert, aki huny, szemét lehunyva pihen. A bárányok közben szétszélednek az udvaron, és jól elrejtőznek, hogy ne lehessen észrevenni őket.

Mikor a pásztor kipihente magát (magában számolt, pl. ötvenig vagy százig), körülnéz, és elkiáltja magát:

– Hol vagytok, báránykáim?

Először nem kap választ. Másodszor sem. Harmadszorra bégetés hallatszik innen-onnan. (A bárányok nem mozdulnak a helyükről.) A pásztor elindul a hangok irányába. Ha egy bárányt észrevesz, néven kell neveznie. Tehát addig közelít a hanghoz, amíg a bárányt fel nem ismeri, és néven nem szólítja. Pl.:

– Misi bárány, te vagy az?

– Igen.

– Akkor bújj elő!

A meglelt bárányok a pásztorral tarthatnak, és segíthetnek a keresésben, vagy legelészhetnek, ugrándoizhatnak az udvar közepén.

A pásztor addig kérdez és keres, amíg minden bárányt meg nem talál. A bárányok (vagyis a gyerekek) saját habitusuk szerint válaszolhatnak előbb vagy utóbb. Amikor már csak néhány bari hiányzik, ők is bégessenek!

Végül futkározzanak egy nagyot a bárányok az udvaron! Szabadon, ugrándoizva, örülve a mozgásnak, friss levegőnek.